

Stenografični zapisnik

prve seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dne 9. septembra 1892.

Nazoči: Prvosednik: Deželni glavar Oton Detela. — Vladni zastopnik: C. kr. deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: Njega ekszellenca knezoškof dr. Jakob Missia, Viljem Pfeifer. — Zapisnikar: Deželni tajnik Josip Pfeifer.

Dnevni red:

1. Otvorjenje deželnega zbora.
2. Naznanila deželno-zborskega predstva.
3. Volitev dveh rediteljev.
4. Volitev dveh verifikatorjev.
5. Volitev finančnega odseka 11 članov.
6. Volitev upravnega in gospodarskega odseka 11 članov.
7. Priloga 1. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep normalno-šolskega zaklada za leto 1891.
8. Priloga 2. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga izkaz o gospodarjenju s kranjskim učiteljskim pokojniskim zakladom za leto 1891.
9. Priloga 3. Proračun zaklada učiteljskih pokojnin za leto 1893.
10. Priloga 4. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep deželnega posojilnega zaklada za leto 1891.
11. Priloga 5. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga proračun deželnega posojilnega zaklada za leto 1893.
12. Priloga 6. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep muzejskega zaklada za leto 1891. in proračun za leto 1893.

Seja se začne ob 11. uri 30 minut dopoldne.

Stenographischer Bericht

der ersten Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 9. September 1892.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto Detela. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Wilhelm Pfeifer. — Schriftführer: Landessecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Eröffnung des Landtages.
2. Mittheilungen des Landespräsidiums.
3. Wahl zweier Ordner.
4. Wahl zweier Verificatoren.
5. Wahl eines Finanzausschusses von 11 Mitgliedern.
6. Wahl eines Verwaltungs- und volkswirtschaftlichen Ausschusses von 11 Mitgliedern.
7. Beilage 1. Bericht des Landesauschusses, mit welchem der Rechnungsabluß des Normalschulhofes für das Jahr 1891 vorgelegt wird.
8. Beilage 2. Bericht des Landesauschusses mit Vorlage des Gehörungsausweises des krainischen Volksschullehrer-Pensionshofes für das Jahr 1891.
9. Beilage 3. Voranschlag des Lehrerpensionshofes für das Jahr 1893.
10. Beilage 4. Bericht des Landesauschusses, womit der Rechnungsabluß des Landesanlehenshofes für das Jahr 1891 vorgelegt wird.
11. Beilage 5. Bericht des Landesauschusses, womit der Voranschlag des Landesanlehenshofes für das Jahr 1893 vorgelegt wird.
12. Beilage 6. Bericht des Landesauschusses mit Vorlage des Rechnungsabchlusses des Musealfhofes für das Jahr 1891 und des Voranrages für das Jahr 1893.

Beginn der Sitzung um 11 Uhr 30 Minuten Vormittag.

1. Otvorjenje deželnega zbora.**1. Eröffnung des Landtages.****Deželni glavar:**

(Pozvoni. — Gibt das Glockenzeichen.)

Visoka zbornica! (Poslanci vstanejo. — Die Abgeordneten erheben sich von ihren Sitzen.)

Čast mi je otvoriti visoki deželni zbor vojvodine Kranjske, sklican na današnji dan z Najvišjim patentom z dné 24. avgusta tega leta.

Usojam se uljudno pozdraviti vse tukaj zbrane častite gospode poslance in istotako visokočastitega gospoda deželnega predsednika, katerega podporo si izprosim tudi v tem zasedanju.

V zadnjem zasedanju izraženi želji, naj bi se deželni zbor sklical še tekom tega leta, ustregla je visoka vlada nenadoma hitro in ker je doba, kar je bil sklican deželni zbor jako kratka, prišli so, kakor je splošno znano, vsi deželni odbori v precejšnje zadreg. Kajti očitno je, da v kratkem času par tednov ni bilo mogoče prirediti vse potrebne predloge ter jih predložiti pravočasno visokemu deželnemu zboru.

To je uvidela tudi visoka vlada, kakor je razvidno iz dopisa ekselence gospoda ministra-predsednika do c. kr. deželnega predsedništva, v katerem se poudarja, naj se zdaj visoki deželni zbor bavi v prvi vrsti z deželnim budgetom in najnujnejšimi stvarmi. Vse drugo naj se pa odloži za drugo dobo zasedanja, ker bode po končanem jesenskem zasedanju državnega zbora nadaljevanje te sešije visokega deželnega zbora.

Ker je bil zadnji visoki deželni zbor zaključen šele 9. aprila tega leta, torej je razumljivo, da tekom petih mesecev deželnemu odboru ni bilo mogoče izvršiti vsa naročila visokega deželnega zbora. Vršila so se pa in se še vršé tehnična dela glede deželnokulturnih zadev in gledé cest. Nekatere stvari so tudi že dognane, ali materijala ni toliko, da bi kazalo, predložiti visokemu deželnemu zboru letno poročilo.

Deželni odbor si torej pridržuje, da predloži letno poročilo šele v drugi dobi te sešije visokega deželnega zbora.

Predložil bode pa vse računske sklepe in proračune raznih zakladov in nekatere druge bolj nujne stvari.

Baviti se bode visokemu deželnemu zboru v tej dobi sešije poglavitno z finančnimi in gospodarskimi zadevami dežele, in ker bode mogoče v ta namen koncentrirati vse moči, pričakovati je, da bode delovanje visokega deželnega zbora tem bolj temeljito in uspešno. Dotične razprave bodo veljavne, ker je dobro gospodarstvo dežele temelj in pogoj narodnega blagostanja in napredka.

Die geehrten Herren Abgeordneten der Minorität des hohen Hauses haben sich an den Arbeiten des hohen Landtages in allen volkswirtschaftlichen und finanziellen Angelegenheiten stets in erprießlicher Weise betheiligt. In diesem Sessionsabschnitte werden die Herren wieder

reichlich Gelegenheit finden, an der gedeihlichen Lösung unserer finanziellen und volkswirtschaftlichen Aufgaben zum Wohle unseres theueren Vaterlandes mitzuwirken.

Pričnimo torej zborovanje z Božjo pomočjo, složni v ljubezni do drage nam domovine, kakor smo vsi brez razlike jedini v živi ljubezni in neomahljivi zvestobi do presvitlega, vsem narodom jednako dobrotljivega cesarja, kateremu iz globočine srca zakličimo: „Slava Njega Velicanstvu cesarju Franc Jožetu!“ — „Hoch Seine Majestät der Kaiser Franz Josef!“

(Trikratni burni „Slava“ in „Hoch“ klici. — Dreimalige stürmische „Slava“ und „Hoch“ Rufe.)

Konstatujem sklepčnost visoke zbornice in otvarjam sejo.

K besedi se je oglašil gospod deželni predsednik.

C. kr. deželni predsednik baron Winkler:

Visoki deželni zbor! Dovoljeno bodi tudi meni, da, kakor po navadi, tudi danes častite gospode poslance, ki so se vsled povabila presvitlega vladarja tukaj zbrali, kot vladni zastopnik pristrčno pozdravim in jim voščim, da bi bilo njihovo delovanje, kakor v prejšnjih sesijah, uspešno in deželi koristno.

Indem ich also die hochverehrten Herren Landtagsabgeordneten freundlichst begrüße, habe ich der hohen Versammlung mitzutheilen, daß mir bisher keine Regierungsvorlagen zugekommen sind. Wie der verehrte Herr Landeshauptmann bereits betont hat, legt die Regierung Wert darauf, daß noch im Laufe dieses Monats die Voranschläge der verschiedenen Landesfonds und vielleicht auch noch andere wichtige und dringende Vorlagen der Erledigung zugeführt werden. In der in Aussicht genommenen Nachsession dürfte die Regierung auch mit eigenen Anträgen an das hohe Haus herantreten, unter welchen sich nach einer in der bezüglichen Angelegenheit stattgefundenen Enquete wahrscheinlich ein neues Jagdgesetz befinden wird. Möge der hohe Landtag, wie in früheren Sessionen, so auch in dieser die erprießliche Thätigkeit zum Wohle des Vaterlandes entwickeln.

2. Naznanila deželno - zborskega predsedstva.**2. Mittheilungen des Landespräsidiums.****Deželni glavar:**

Ker ni bilo predloženo letno poročilo, usojam si naznaniti visokemu deželnemu zboru, da so v času, preteklem od zadnjega zasedanja, sledeči deželni zakoni pridobili Najvišje potrjenje:

Zakon, s katerim se prenamejata §§ 3. in 13. deželnega zakona z dne 24. aprila 1888. leta, dež. zak. št. 12, zadevajočega uravnavo zdravstvene službe v občinah.

Zakon o uravnavi potoka Mirna.

Zakon o združenju nekaterih zemljišnih parcel občine Spodnja Šiška z mestno občino Ljubljansko.

Zakon o zgradbi nove okrajne ceste iz Podpeči do „Dolgega grabna“, kjer naj se spoji z nekdanjo, po sklepu deželnega zbora z dne 22. novembra 1890. leta mej okrajne ceste uvrščeno, v ozemlju mesta Ljubljanskega in občine Tomišelj ležečo, gospodarsko potjo.

Najvišje odobrenje zadobili so sledeči sklepi visokega deželnega zbora:

Pobiranje deželnih naklad za leto 1892. in pa sklep zadevajoč brezplačni odstop nekaj zemljiških parcel poleg deželnega muzeja Rudolfinu mestni občini Ljubljanski za napravo javnega prostora.

Došle so sledeče peticije in sicer:

Izročam slavnemu deželnemu zboru sledeče po deželnem odboru predložene prošnje:

Der Ausschuss des juridischen Unterstützungsvereines der k. k. Universität in Wien bittet um Subvention.

Ker je nasvetovano, da se še danes izvolita finančni in upravno-gospodarski odsek, in ker ni dvoma, da se bodeta v istini tudi izvolila, predlagam, da se peticije takoj danes izroče dotičnemu odseku.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Ker gospodje temu pritrujejo, izročile se bodo prošnje takoj danes odsekom.

Predlagam, da se prej omenjena prošnja izroči finančnemu odseku.

(Obvelja. — Angenommen.)

Dalje izročam prošnje:

Landeschulrath hier legt vor das Gesuch des provisor. Volksschullehrers Josef Leinert in Stodendorf um Bewilligung einer Gnadenpension.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Upravništvo deželne prisilne delavnice predloži prošnjo učitelja Leopolda Cveka za zvišanje pokojnine.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Odbor pedagoškega društva v Krškem prosi podpore za izdajo knjig: „Jezikovni pouk“, „Navod k početnemu risanju in oblikoslovju“ in „Pedagoški letnik“.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Novak Karol pl. Giffberg, odgonski sprevodnik pri mestnem magistratu v Ljubljani, prosi zboljšanja svoje letne plače.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Krajni šolski svet v Št. Vidu pri Vipavi prosi podpore za napravo šolskega vrta.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Lapajne Anton, na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu prosi, da bi se mu dosedanja službena leta in petletnica pri stalnem namешčenju vštevala.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Ravnateljstvo meščanske šole v Krškem prosi ameriških ključev in podpore za končno rigoliranje ameriškega vinograda.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Povše izroča prošnjo Antona Jereba, upokojenega učitelja v Zalogu za povišanje pokojnine od šest na sedem osmin.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Papež izroča prošnjo Bartelna in drugih posestnikov v Šmartnem pri Litiji za odškodovanje povodom zgradbe Bogenšperske ceste.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Svetec izroča sledeči prošnji:

Okorn Jurij iz Leskovca, Anton Kunstek iz Perovega Sela, Franc Dolšek iz Doline in drugi, prosijo za odškodovanje za uničeno sadno drevje povodom zgradbe Bogenšperske ceste.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Okrajno-cestni odbor Zatiški na Viru prosi za popravo deželne ceste od Pastega Javorja do Pluske.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Dalje naznanjam, da je gospod poslanec Pfeifer, ki se zdravi v Karlovih varih, opravičil svojo odsolnost in naznanil, da mu bo še okoli 20. tega meseca mogoče, udeležiti se zborovanja.

Sedaj prestopimo k 3. točki dnevnega reda, to je:

3. Volitev dveh rediteljev.

3. Wahl zweier Ordner.

Deželni glavar:

Pričakujem, da kdo izmed gospodov poslancev stavi predlog v tej zadevi.

Poslanec ces. svetnik Murnik:

Nasvetujem, da se rediteljema per acclamationem izvolita dosedanja reditelja gospoda poslanca Kersnik in baron Liechtenberg.

Deželni glavar:

Ali se gospodje poslanci strinjajo s predlogom gospoda poslanca Murnika?

(Nihče ne ugovarja. — Wird kein Widerspruch erhoben.)

Ker nihče ne ugovarja, je predlog, da se rediteljema izvolita gospoda poslanca Kersnik in baron Liechtenberg, sprejet.

Prestopimo k 4. točki dnevnega reda, to je:

4. Volitev dveh verifikatorjev.**4. Wahl zweier Verificatoren.**

Deželni glavar:

Gospod poslanec Murnik ima besedo.

Poslanec ces. svetnik Murnik:

Tudi tukaj bi nasvetoval, da se izvolita stara gospoda verifikatorja in sicer gospoda Stegnar in dr. Schaffer, ker se je lani le zaradi bolezni gospoda poslanca dra Schafferja mestu njega izvolil drug gospod poslanec.

Deželni glavar:

Ako nihče ne ugovarja? (Ni ugovora. — Wird kein Widerspruch erhoben.) smatram, da je predlog gospoda poslanca Murnika sprejet.

Verifikatorjema sta torej izvoljena gospoda poslanca Stegnar in dr. Schaffer.

Prestopimo k 5. točki, to je:

5. Volitev finančnega odseka 11 članov.**5. Wahl eines Finanzausschusses von 11 Mitgliedern.**

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki pritrjujejo nasvetu deželnega odbora, da se izvoli 11 članov za finančni odsek, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Nasvet deželnega odbora je sprejet. Volitev se bode vršila koncem seje.

Točka 6. dnevnega reda je:

6. Volitev upravnega in gospodarskega odseka 11 članov.**6. Wahl eines Verwaltungs- und volkswirtschaftlichen Ausschusses von 11 Mitgliedern.**

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki pritrjujejo predlogu deželnega odbora, da se izvoli upravni odsek 11 članov, naj blagovolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet. Tudi ta volitev se bode vršila koncem seje.

Prestopimo k slednjim točkam dnevnega reda, in sicer:

7. Priloga 1. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep normalno-šolskega zaklada za leto 1891.**7. Beilage 1. Bericht des Landesausschusses, mit welchem der Rechnungsabschluss des Normalschulfondes für das Jahr 1891 vorgelegt wird.**

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

8. Priloga 2. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga izkaz o gospodarjenju s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za leto 1891.**8. Beilage 2. Bericht des Landesausschusses mit Vorlage des Gehaltsausweises des kranjschen Volksschullehrer-Pensionsfondes für das Jahr 1891.**

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

9. Priloga 3. Proračun zaklada učiteljskih pokojnin za leto 1893.**9. Beilage 3. Vorausschlag des Lehrerpensionsfondes für das Jahr 1893.**

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

10. Priloga 4. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep deželnega posojilnega zaklada za leto 1891.**10. Beilage 4. Bericht des Landesausschusses, womit der Rechnungsabschluss des Landeslehensfondes für das Jahr 1891 vorgelegt wird.**

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

11. Priloga 5. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga proračun deželnega posojilnega zaklada za leto 1893.

11. Beilage 5. Bericht des Landesausschusses, womit der Vorschlag des Landesauslehensfondes für das Jahr 1893 vorgelegt wird.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

12. Priloga 6. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga računski sklep muzejskega zaklada za leto 1891. in proračun za leto 1893.

12. Beilage 6. Bericht des Landesausschusses mit Vorlage des Rechnungsabchlusses des Musealfondes für das Jahr 1891 und des Vorschlages für das Jahr 1893.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Ker smo končali dnevni red, prosim gospode poslance, da izvolijo voliti člane za finančni in za upravni odsek.

V ta namen pretrgam sejo za deset minut.

(Po prestanku 10 minut: — Nach der Pause von 10 Minuten:)

Deželni glavar:

Prosim, naj gospodje blagovolijo oddati listke za finančni odsek.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Ako so vsi gospodje oddali listke za finančni odsek, prosim, naj jih oddajo sedaj za upravni odsek.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Prosim gospoda poslanca Lenarčiča in gospoda poslanca Luckmanna, da izvolita prevzeti skrutinij za finančni odsek.

Dalje prosim gospoda poslanca Višnikarja in gospoda poslanca grofa Ervina Auersperga, da izvolita prevzeti skrutinij za upravni odsek.

(Po kratkem prestanku. — Nach einer kurzen Pause.)

Deželni glavar:

Prosim naznaniti izid volitve za finančni odsek.

Abgeordneter Ludmann:

Für die Wahl des Finanzausschusses wurden im Ganzen 35 Stimmzettel abgegeben. Davon erhielten die Herren: Dr. Bošnjak, Murnik, Višnikar, Suklje und Luckmann 35 Stimmen; je 34 Stimmen erhielten die

Herren: Se. Excellenz Baron Schwegel und Friar; weiters erhielten die Herren: Dr. Papež 33, Dr. Schaffer 29, Klun 28 und Zitnik 22 Stimmen.

Somit erscheinen diese Herren gewählt.

Außerdem erhielten die Herren: Dr. Bleiweis 13, Braune 5, Dragoš 4 Stimmen; je eine Stimme erhielten die Herren: Leo Graf Auersperg, Dr. Tavčar, Kersnik, Fürstbischof Wiffia, Lenarčič, Klein und Baron Wurzbach.

Deželni glavar:

Prosim sedaj naznaniti izid volitve za upravni odsek.

Poslanec Višnikar:

Za volitev v upravni odsek je bilo oddano 34 glasovnic, izvoljeni so torej in sicer soglasno gospodje poslanci: Kersnik, baron Liechtenberg, vitez Langer, baron Rechbach, Kavčič, Lenarčič in Murnik; s 33 glasovi izvoljeni so gospodje poslanci: Povše, dr. Papež in Pakiž in z 21 glasovi gospod poslanec dr. Tavčar.

Razun tega so dobili: gospod poslanec Stegnar 12 glasov in gospodje poslanci Mesar, Suklje in dr. Bleiweis po 1 glas.

Deželni glavar:

Prosil bi, da se odseka takoj konstituirata, da bode mogoče še pred sklepom seje naznaniti izvoljena načelnika in namestnika.

(Po kratkem prestanku. — Nach einer kurzen Unterbrechung.)

Deželni glavar:

Naznanjam, da si je finančni odsek izvolil načelnikom gospoda poslanca Murnika in načelnikovim namestnikom gospoda poslanca ekszellenco barona Schwegelna.

Upravni odsek izvolil si je načelnikom gospoda poslanca Kersnika in njega namestnikom gospoda poslanca barona Liechtenberga.

Gospod poslanec baron Apfaltrern si je izprosil besedo.

Abgeordneter Baron Apfaltrern:

Mit Rücksicht auf den Umstand, daß die frühzeitige Einberufung des Landtages es dem Landesausschusse nicht ermöglichte, für die heutige Sitzung weitere Vorlagen vorzubereiten, jedoch Aussicht vorhanden ist, daß zu den heute vorgelegten in den allernächsten Tagen noch welche neue hinzukommen werden, die das Material für die nächste Sitzung darbieten würden, wenn sie unterdessen insbesondere vom Finanzausschusse berathen werden könnten, stelle ich den Antrag:

„Es wolle dem hohen Hause gefallen, den Herrn Landeshauptmann zu ermächtigen, die Vorlagen, welche

in den nächsten Tagen zur Behandlung einlaufen werden, ohne eine erste Lesung im hohen Hause zu veranlassen, demjenigen Ausschusse zuzuweisen, welchem sie nach der bisherigen Gepflogenheit zugewiesen worden sind."

Ich erkläre ausdrücklich, daß hiedurch für künftige Fälle kein Präjudiz geschaffen werden soll und daß ich nur aus dem Grunde, weil unsere Session eine nur kurze sein und von Seite der Regierung Wert darauf gelegt wird, daß das Budget in dieser kurzen Periode fertig gestellt werde, diese Abweichung von der Geschäftsordnung zu beantragen mir erlaube.

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki se strinjajo s predlogom gospoda poslanca barona Apfaltrerna, naj blagovolé ustatí.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Prihodnja seja bode v četrtek 15. tega mesca. Izprosim si dovoljenja, da smem sestaviti dnevni red, ker ga danes še ni mogoče naznaniti.

Omenjam še, da zboruje finančni odsek takoj po seji.

Sklepam sejo.

Konec seje ob 12. uri 50 minut popoldne. — Schluß der Sitzung um 12 Uhr 50 Minuten nachmittags.

